

0 1 1 3 4 5

POZNAŃ – CENTRUM OD NOWA

OPIS PROJEKTU KONKURSOWEGO

1. PRZYJĘTA IDEA ROZWIĄZAŃ URBANISTYCZNO – ARCHITEKTONICZNYCH

Ulica Święty Marcin oraz jej najbliższe otoczenie stanowi doskonały przykład kryzysu aktywności życia społecznego w centrum Poznania. Problem, który narasta od kilkadziesiąt lat wydaje się nierozwiązywalny bez planowania radykalnych zmian. Te z kolei są utrudnione przez politykę miasta, która w drugiej połowie XX wieku doprowadziła do „wyprowadzki” studentów na obrzeża miasta oraz do znacznego ograniczenia drobnego handlu w samym centrum. Rolę miejsc spędzania wolnego czasu czy robienia zakupów przejęły centra handlowe, które poza kilkoma wyjątkami, takimi jak Stary Browar, wysysają życie ze starego miasta. Wraz z budową centrum handlowego Poznania odwrócenie tego trendu wydaje się niemożliwe. Z pewnością jest nieosiągalne przez próbę konkurencji z wielkomiejskim handlem galerii handlowych. Potrzebne jest zdecydowane działanie, które ożywi centrum poprzez propozycje innych aktywności. Dlatego zdecydowano o przekształceniu obszaru konkursowego w **miejską łąkę**.

2. OPIS ZAŁOŻEŃ SCHEMATU KOMUNIKACYJNEGO

ULICE

- ograniczenie ruchu samochodowego na ulicy Święty Marcin; na odcinku od skrzyżowania z Aleją Niepodległości do Galerii MM ograniczenie do jednego pasa ruchu w kierunku wschodnim,
- uspokojenie ruchu samochodowego poprzez wprowadzenie strefy ograniczonej prędkości - „TEMPO 30”: ul. Święty Marcin, ul. F. Ratajczaka, fragment Al. K. Marcinkowskiego na odcinku od ul. Podgórznej do ul. I. Paderewskiego,
- ograniczenie ilości skrzyżowań wymagających sygnalizacji świetlnej,
- ograniczenie ruchu samochodowego na ulicy F. Ratajczaka do jednego pasa ruchu w kierunku południowym oraz likwidacja przejazdu na wprost ul. F. Ratajczaka na wysokości ul. Święty Marcin,
- wyłączenie (poza dojazdem dla mieszkańców, zaopatrzenia oraz pojazdów uprzywilejowanych) z ruchu samochodowego ulic K. Kantaka, Gwarnej i 27 Grudnia, Al. K. Marcinkowskiego na odcinku od ul. Święty Marcin do ul. Podgórznej,
- wprowadzenie przestrzeni typu „shared space” wskazujące na uprzywilejowaną pozycję pieszego w przestrzeni śródmieścia z jednoczesnym zachowaniem możliwości dostępu do samochodowego do wnętrza wszystkich kwartałów,
- zwężenie ulic oraz wprowadzenie łamanej osi korytarza ruchu pojazdów samochodowych w celu spowolnienia ruchu, oraz „zniechęcenia” do przejazdów tranzytowych przez centrum miasta: ul. Święty Marcin oraz ul. F. Ratajczaka,
- wyniesienia - zrównania nawierzchni jezdni i chodników/placów w celu spowolnienia ruchu oraz podkreślenia priorytetu ruchu pieszego: ul. T. Kościuszki w rejonie CK Zamek, ul. Gwarna i ul. 27 Grudnia na całej długości, Plac Gwarny, Plac Wolności wraz z fragmentem Al. K. Marcinkowskiego w kierunku Starego Rynku, skrzyżowanie ul. 27 Grudnia oraz ul. F. Ratajczaka,

- ograniczenie ilości wyznaczonych przejść pieszych na rzecz swobodnych przepływów potoków pieszych w celu spowolnienia ruchu oraz podkreślenia priorytetu ruchu pieszego.

TOROWISKO I PRZYSTANKI TRAMWAJOWE

- wprowadzenie dodatkowej linii tramwajowej w ul. F. Ratajczaka w obu kierunkach północ-południe,
- wprowadzenie nowych relacji w ruchu tramwajowym, tj.: możliwość przejazdu z ul. 27 Grudnia w ul. S. Mielżyńskiego w kierunku północno-wschodnim, z ul. Gwarnej w ul. Fredry w kierunku północno-zachodnim oraz z ul. 27 Grudnia w ul. F. Ratajczaka w obu kierunkach,
- optymalizacja przebiegu istniejących osi torów tramwajowych
- optymalizacja lokalizacji przystanków tramwajowych poprzez korektę lokalizacji istniejących, tj.: przystanek na ul. Święty Marcin – ZAMEK, Przystanek Gwarna,
- wprowadzenie dodatkowych przystanków tramwajowych, tj.: przystanek na ul. Święty Marcin na wysokości ul. K. Kantaka oraz przystanek na ul. F. Ratajczaka na wysokości Biblioteki Uniwersyteckiej
- wprowadzenie przestrzeni typu „shared space” oraz zrównanie linii torów z posadzką placów ograniczenie prędkości tramwajów: „skrzyżowanie” placu przez Teatrem Polskim i ul. 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia wzdłuż Placu Wolności, „skrzyżowanie” placu przed kościołem Św. Marcina i ul. Święty Marcin, skrzyżowanie ul. Gwarnej oraz ul. Święty Marcin, Plac Gwarny, skrzyżowanie ul. K. Kantaka z ul. Święty Marcin w rejonie przejścia „pod” budynkiem „Alfa”; przykład Alexanderplatz w Berlinie,
- ułatwienie korzystania z komunikacji miejskiej osobom starszym i niepełnosprawnym poprzez dostosowanie peronów i przystanków do ich możliwości - perony/przystanki wiedeńskie na ul. Święty Marcin, ul. Gwarnej, ul. F. Ratajczaka, ul. 27 Grudnia - Arkadia

PLACE

- place oraz ulice – ul. Święty Marcin: wypełnione **łąką miejską**, ogólnodostępną otwartą zielenią, miejscem zabaw i spotkań mieszkańców Poznania,
  - podkreślenie centrotwórczej funkcji najważniejszych (największych) placów w mieście z jednoczesnym udostępnieniem i uatrakcyjnieniem tych przestrzeni dla mieszkańców oraz gości odwiedzających Poznań,
  - Plac CK Zamek – miejsce spotkań i wydarzeń kulturalnych, koncertów i festynów. Wprowadzenie małej architektury w postaci mobilnych siedzisk, ławek, zimowych ogrodów-kawiarni oraz ogólnodostępnej łąki miejskiej,
  - wprowadzenie rzeźby miejskiej - parasoli: samowystarczalne lampy z panelami fotowoltaicznymi na szczycie - źródło ekologicznej energii, z możliwością doładowania telefonu; oświetlenie placu, iluminacja; miejski wodospad - mgiełka w okresie letnich upałów; ekologiczne źródło ciepła – aktywacja placu zimą; magazynowanie wody opadowej i wykorzystywane jej do podlewania zieleni czy mycia posadzek.
- Parasol - wizytówka miasta,**
- usunięcie pola parkingowego z placu przed CK Zamek na rzecz elementów małej architektury, umeblowania,
  - otwarcie widokowe na Teatr Polski przy ulicy 27 Grudnia – kulturalne a zarazem kameralne miejsce Poznania, galeria plenerowa, salon miejski,
  - ul. K.Kantaka - przekryty całoroczny deptak łączący plac przed Teatrem Polskim z ul. Święty Marcin oraz „Pchlim Targiem – Targiem Staroci” oraz „Zielonym Targiem” – miejsce integracji mieszkańców, zabaw dzieci i odpoczynku – kawiarnia miejska,
  - prześwit pod budynkami „Alfa” – przestrzeń wystawowa, tunel multimedialny, element łączący – sprzęgający kulturalno-kameralną ul. K. Kantaka z otwartym rozrywkowym miejscem spotkań i wydarzeń na ul. Święty Marcin,
  - dachy i ściany budynków „Alfa” – uzupełnienie rozrywkowej funkcji miasta, ożywienie budynków „Alfa”, zielone tarasy oraz video mapping 3d na ścianach budynków - stała atrakcja Poznania,
  - „Targ Staroci” - rewitalizacja podwórzy, aktywizacja mieszkańców i lokalny handel, punkt przyciągający turystów,
  - „Zielony Targ” – ukłon w kierunku mieszkańców ścisłego centrum, oszczędność czasu i wzmocnienie stosunków sąsiedzkich, alternatywny sposób codziennego zaopatrzenia w świeże produkty, najwyższej jakości,
  - plac przed Kościołem Św. Marcina – przedpole budynku kościoła, miejsce spotkań i lokalnej

działalności, spokojne domknięcie Al. K. Marcinkowskiego akcentujący rolę pieszego w tej części miasta,

- Plac Gwary – **miejska łąka**, zielony oddech w otoczeniu zwartej zabudowy, pokreślenie i wyeksponowanie elewacji budynku „Okągłak”

MIEJSCA PARKINGOWE

- zredukowanie ilości miejsc postojowych dostępnych z pasa drogowego,
- zmiana lokalizacji miejsc w celu uniknięcia kolizji ze ścieżkami rowerowymi: północna część Placu Wolności
- miejsca postojowe w wielopoziomowych garażach wielostanowiskowych istniejących oraz nowoprojektowanych: budynek u zbiegu ulic Piekary i Święty Marcin (lokale usługowe na parterze i pierwszymi piętrze, wyższe kondygnacje oraz kondygnacje podziemne – garaż).

CHODNIKI

- nawierzchnia oraz szerokość chodników podkreślająca główną rolę pieszego w przestrzeni dobrze funkcjonującego miasta,
- gradacja miejsc atrakcyjnych, otwarcie widokowych oporze urozmaicony rysunek posadzek,
- uporządkowanie przestrzeni o skomplikowanych ścianach urbanistycznych,
- podkreślenie walorów poszczególnych walorów wnętrza urbanistycznych,
- spójna kompozycja podkreślająca rolę zieleni miejskiej.

ŚCIEŻKI ROWEROWE I STACJE POZNAŃSKIEGO ROWERU MIEJSKIEGO

- wprowadzenie dwukierunkowych ścieżek rowerowych, wkomponowanych w układ przestrzenno-funkcjonalny ulic i placów,
- lokalizacja przystanków Poznańskiego Roweru Miejskiego na ul. T. Kościuszki w rejonie CK Zamek, na skrzyżowaniu ul. K. Kantaka z ul. 27 Grudnia, na al. K. Marcinkowskiego w rejonie Galerii MM,
- lokalizacja miejsc postojowych dla rowerów - stojaków w pobliżu najważniejszych funkcjonalnie miejsc i budynków: CK Zamek, Okągłak, Teatr Polski, Plac Wolności, ul. 27 Grudnia, kościół Św. Marcina, wzdłuż budynków „Alfa”, w rejonie „Lokalnego targowiska” oraz „Pchlego targu” (za budynkami „Alfa”),

3. PROGRAM UŻYTKOWO – FUNKcjONALNY

Rozwiązanie funkcjonalne projektowanego założenia urbanistycznego uwzględnia podział przestrzeni publicznej na części warunkowane intensywnością i charakterem aktywności przestrzennej. W projekcie wyróżnia się następujące kategorie użytkowo-funkcjonalne przestrzeni miejskiej:

- Przestrzeń o charakterze festiwalowym przeznaczona do organizowania imprez masowych;
- Przestrzeń wyciszona sprzyjająca aktywizacji mieszkańców przeznaczona na różnego rodzaju działania artystyczne oraz gospodarcze;
- Przestrzeń uspokojona wkomponowana w zielen, której zadaniem jest poszerzenie funkcji sakralnej oraz rekreacyjnej z uwzględnieniem aktywizacji lokali gastronomicznych występujących w obrębie ulicy Św. Marcin.
- Przestrzeń w miejscach krzyżowania się traktów komunikacyjno-funkcjonalnych wykorzystująca oddziaływanie synergiczne oraz powiązania występujące w tkance urbanistycznej.

Projekt założenia urbanistycznego odnosi się do problemu aktywizacji społecznej środkowej części ulicy Św. Marcin w miejscu przecinania się osiowego założenia z ulicą Kazimierza Kantaka. Elementami kompozycji urbanistycznej występującymi przy ul. Św. Marcin warunkującymi intensywny przepływ komunikacyjny, związany z organizowaniem imprez masowych są Plac Wolności oraz Plac Zamkowy przed Zamkiem Cesarskim. Charakterystyczną cechą przestrzeni festiwalowych jest możliwość wyprowadzenia ruchu pieszego w pożądanym kierunku aktywizującym przestrzeń publiczną. Zaprojektowana struktura urbanistyczna koryguje przepływ komunikacyjny w osi ul. Święty Marcin stwarzając alternatywę łączącą Plac Zamkowy

z Placem Wolności ulicą Kazimierza Kantaka.

Projekt zakłada odniesienie się do funkcji kulturalnej w postaci przestrzeni wyciszzonej lokowanej przy głównych ciągach komunikacyjnych. Zaprojektowany równoległe do ul. Św. Marcin Zielony Targ poszerza funkcję kulturalną o funkcję gospodarczą oferującą różnego rodzaju usługi małego handlu. Czynnikiem pozytywnie oddziałującym na charakter przestrzeni miejskich jest rewitalizacja podwórzy przedstawiona w projekcie przez Targ Staroci zlokalizowany za kompleksem budynków „ALFA”. Aktywizacja społeczna ulicy Kantaka przenosi swoje oddziaływanie na Plac Teatralny w obrębie, którego przestrzeń zamyka się w postaci miejskiego salonu uzupełnionego działaniami artystycznymi.

Istotnym elementem projektowanej urbanistyki jest uspokojenie ruchu kołowego biegnącego równoległe do kompleksu budynków „Alfa” oraz Placu Gwarnego. Tematem przewodnim projektu jest hasło **Miejskiej Łąki**. Przestrzeń porządkowana jest w postaci rozległych połączy zieleni sprzyjających integracji społecznej, wyciszając elementy infrastruktury drogowej.

4. KOMPOZYCJA ZIELENI

Realizacja zadania konkursowego Poznań – centrum od nowa stwarza wyjątkową możliwość na przestawienie akcentów w kompozycji przestrzennej ścisłego centrum. Prezentowany projekt oparty jest na idei współlistnienia przeciwności: miasto – łąka, organizacja połączona z samoistnie powstającym krajobrazem, porządek z spontanicznością. Przedstawiona koncepcja swobodnie nawiązuje do idei poznańskich klinów zieleni, realizowanej od pierwszej połowy XX wieku według projektu Władysława Czarneckiego i Adama Wodziczko. Kliny służą przewietrzaniu miasta, poprawiają jego klimat i wyznaczają ścieżki do podmiejskich terenów letniskowych. **Miejska łąka** to próba kontynuacji i rozwinięcia tych założeń przez wprowadzenie nowego elementu zieleni publicznej o dużej skali w miejscu gdzie jest najbardziej potrzebny.

Głównym celem projektu jest wprowadzenie przestrzeni rekreacyjnej aktywizującej pustą obecnie ulicę św. Marcin wraz z obszarem przyległym. Rozwój przestrzenny miasta, trudności komunikacyjne oraz brak czasu powoduje, że mieszkańcy mają coraz mniejsze możliwości przebywania w naturalnym środowisku. Proponowana koncepcja przywraca mieszkańcom możliwość codziennego obcowania z zielenią – w drodze do pracy, w ciągu dnia, w czasie przerw oraz wieczorami podczas korzystania z oferty kulturalno – rozrywkowej. Uspokojenie i ograniczenie ruchu samochodowego, zastąpienie asfaltowych i utwardzonych nawierzchni naturalną łąką, podniesienie jakości posadzek i mebli miejskich oraz poprawa bezpieczeństwa ma zachęcić mieszkańców do zmiany przyzwyczajeń, częstszego spacerowania, przemieszczania się rowerem oraz spędzania wolnego czasu w obszarze centrum. Powyższe, a także zwiększenie ilości zieleni w połączeniu z ograniczeniem emisji wpłynie pozytywnie na jakość powietrza oraz zdrowie Poznaniaków.

Forma projektowanego parku wpisuje się w istniejącą zabudowę projektowanego terenu. Obudowa wnętrza ul. Św. Marcin, biegnąca z jednej strony bardzo zwartą pierzeją, z drugiej tworząc nieregularne wnętrza narzuciła formę zieleni: jeden brzeg biegnie spokojną linią, wzdłuż ściany urbanistycznej, miękko dopasowując się do zmiany kierunku, drugi natomiast zostaje poszarpany, pasy zieleni zmieniają się swobodnie, przecinane posadzkami, odpowiadając nieregularnym uskokom elewacji budynków. Zieleń podążając za kształtem wnętrza sprzężonych z ulicą, poszerza się i zwęża, tworząc w liniowej kompozycji nieregularne akcenty ożywiające krzywą wrażeń. Nieregularny układ sprzyja różnorodnemu zagospodarowaniu funkcjonalnemu, zgodnie z przylegającymi usługami.

Przy dobieraniu roślin głównym celem było stworzenie środowiska zbliżonego do naturalnego klimatu „łąki” – formy bardzo swobodnej, spontanicznej. Projekt zakłada wykorzystanie różnorodnych pod względem barwy, pokroju, okresu kwitnienia i wysokości traw, ułożonych pasmowo, w sposób przedstawiony na rzucie. Abstrakcyjny kolaż roślinny stworzy kolorowy dywan

pokrywający posadzkę wnętrza urbanistycznego, widoczny z okien kamienic sąsiadujących. W obrębie ul. Św. Marcin oraz placu przy ul. Gwarnej ograniczono ilość zieleni wysokiej, tworząc w ten sposób przedpole dla unikatowej architektury. Zastosowana roślinność nie wymaga dużych nakładów finansowych na utrzymanie i pielęgnację. Projekt zakłada użytkowanie przestrzeni trawników, zarówno przez mieszkańców (różne formy rekreacji – piknik, gry w badminton, odpoczynek) oraz podczas czasowych wydarzeń organizowanych w przestrzeni ulicy (wystawy, festiwale, postój food tracków). Aby dodatkowo wzmocnić funkcje użytkowe zieleni wyposażono ją w szereg mebli: modułowe siedzisko, parasole, zimowe kawiarnie, ławki, miejsca na ogródki gastronomiczne, tworząc naturalne miejsca spotkań i interakcji międzyludzkich.

5. OPIS ROZWIĄZAŃ MATERIAŁOWYCH

W prezentowanym projekcie koncepcyjnym opracowano układ posadzek przestrzeni publicznych ze szczególną starannością, akcentując istotne obiekty oraz ważne miejsca. Zastosowane materiały wyróżniają wysoką jakość, trwałość oraz walor estetyczny.

Przyjęto jako materiał podstawowy granit w formie kostki o wym. 6x6cm oraz płyt o wym. 45x45cm, 60x60cm i 120x60cm w różnych odcieniach szarości. Na fragmentach ciągów pieszych, gdzie projektuje się ławkę miejską, wprowadzono jako materiał wykończeniowy posadzki drewno teakowe bielone. Wyniesione fragmenty ciągów komunikacji kołowej oraz przestrzenie typu „shared spaces” granitowym materiałem posadzki podkreślają priorytet ruchu pieszego. Ścieżki rowerowe projektuje się z nawierzchni polimerowo-cementowej w kolorze szarym w miejscach styku z posadzkami ciągów pieszych oraz zielonym w styku z asfaltowymi jezdniami oraz na ich przecięciach wskazując intuicyjnie pierwszeństwo rowerzysty. Szczególnym rozwiązaniem dedykowanym na wnętrza na tyłach budynków „Alfa” są płyty z betonu barwionego w kolorze zielonym (targowisko lokalnych produktów) i ceglanym (pchli targ). Dodatkowo na ul. Kantaka zaproponowano meble miejskie w kształcie swobodnie kształtowanej wstęgi, gdzie przedłużeniem mebla jest posadzka z betonu barwionego w kolorze mebli – zielonym i żółtym. Elementy małej architektury przedstawione na planszach, takie jak: przystanki tramwajowe, ławki, lampy oświetleniowe, stojaki na rowery oraz śmietniki, projektuje się z wysokiej jakości współczesnych materiałów jak szkło, stal, blachy stalowe perforowane, uzupełnione o elementy drewniane. Na placu zamkowym oraz wzdłuż ul. Święty Marcin rozstawiono rzeźby w kształcie parasola stanowiące wielofunkcyjne obiekty małej architektury z materiału syntetycznego pochodzącego z recyklingu.